

психодіагностичної методики — як коефіцієнт кореляції завдання з загальним показником за тестом, що визначається без урахування внеску даного завдання (розглядається як індекс дискримінації та не має бути нижчим 0,20). Дискримінативність завдань тесту є показником їхньої надійності, адже свідчить про внутрішню узгодженість пунктів шкали. Застосування інших традиційних психометричних процедур перевірки надійності щодо тесту навчальних досягнень є дискусійним.

Критеріальна валідність визначається шляхом співставлення показників за окремими завданнями та за тестом у цілому із зовнішнім критерієм успішності навчання (на основі кореляційного аналізу).

*Котикова О. М., канд. пед. наук, доцент
кафедри педагогіки і психології*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ

Психолого-педагогічні аспекти контролю пов'язані з аналізом рівня сформованості навичок самоконтролю й самооцінки навчуваних, що є важливим показником якості навчальної діяльності. Формуванню навичок самоконтролю в значній мірі перешкоджають авторитарні методи проведення перевірок, коли провідна роль у контролі належить викладачеві, а підпорядкована і пасивна приділяється студентові. Альтернативою авторитарності служать ідеї співробітництва викладача й студентів, що базуються на допомозі навчуваним, в усвідомленні ними своїх задатків, схильностей і здібностей в умовах перетворення соціально значущих цілей навчання й виховання в особистісно значущі.

Під самоконтролем розуміються дії навчуваних, що проявляються в навичках здійснення контролю за результатами власної діяльності й корекції її в процесі виконання навчальних завдань. Результат процесу самоконтролю — самооцінка, що може бути і завищеною, і заниженою залежно від психологічних особливостей людини. Хоча рівень сформованості навичок самоконтролю педагоги відносять до показників повноцінності навчання, вони не завжди вміють їх відслідковувати й оцінювати. Труднощі тут полягають у тому, що ці навички розкриваються при аналізі механізму переходу контрольно-оцінних процесів, здійснюваних

викладачем, у внутрішній стан студента, що характеризується новими діями самоконтролювання й самооцінювання в структурі навчальної діяльності й погано піддається зовнішній оцінці.

На думку П.П. Блонського, процес переходу зовнішніх контрольних оцінних процесів у внутрішні навички самоконтролю має чотири стадії, на яких рівень зовнішнього прояву навичок самоконтролю знижується й втрачає зовнішній характер прояву в процесі просування учня в засвоєнні навчального матеріалу. Участь викладача у формуванні навичок самоконтролю є відчутною на першій стадії, коли студент ще не засвоїв матеріал. Друга стадія передбачає наявність сформованих навичок самоконтролю. На цій стадії студент репродукує засвоєний матеріал і контролює свої знання разом з педагогом. Третя стадія відрізняється зростанням рівня засвоєння, завдяки чому самоконтроль набуває вибіркового характеру, а участь педагога зменшується, стає мінімальною, наближаючись до четвертої стадії повного засвоєння навчального матеріалу. На четвертій стадії самоконтроль втрачає усякі зовнішні прояви, стаючи інтерпсихічною властивістю студента. Таким чином, основні зусилля педагога по формуванню навичок самоконтролю навчуваних концентруються на першій і другій стадіях шляхом вибору оптимального режиму контролю й засобів його здійснення. Створення необхідних умов співробітництва педагога й навчуваних у поточному контролі пов'язане з аналізом мотиваційної сфери навчальної діяльності. Головною причиною зниження мотивації до навчання можна вважати відсутність спеціальних механізмів оптимізації складності навчальних завдань, що відповідають принципам доступності й водночас досить великої складності. При порушенні принципу доступності студент намагається механічно списати готові рішення під час контролю або повністю відмовляється від поставлених перед ним навчальних завдань. Недостатня складність навчальних завдань приводить до неповної реалізації розвивальної функції контролю, потреба в співробітництві з педагогом зникає.

Суперечливість між принципами доступності й відповідної складності є умовною, якщо під доступністю розуміти не легкість, а роботу на межі можливості навчуваного, коли завдання занадто важкі для самостійної роботи, але їх цілком можливо виконати за допомогою педагога. Звертання за допомогою створює основу для співробітництва, тому необхідні умови співробітництва педагога й студентів у поточному контролі пов'язані з оптимізацією складності контрольних завдань, їх індивідуалізації з урахуванням відмінностей рівнів підготовки студентів.

Вирішення проблеми — як реалізувати це технологічно, пов'язане з наявністю банку тестових завдань, що мають стійкі, статистичні оцінки складності, і спеціальних шкал, що дозволяють зіставити рівень підготовленості учнів і складності тестових завдань завдяки введенню загальних одиниць виміру.

Куценко Є. М., аспірантка денної форми навчання
спец. 12.00.04 2-ий курс,
кафедра адміністративного та конституційного права

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК МІЖ ВИКЛАДАЧЕМ ТА СТУДЕНТОМ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Будь-яка навчальна діяльність не може ефективно здійснюватись без налагодження зворотного зв'язку між учасниками навчання, зокрема між викладачем та студентом чи студентами. Говорячи про зворотній зв'язок у навчальному процесі, необхідно встановити мету, природу даного поняття та інші його особливості.

По суті, в основі зворотного зв'язку лежить взаємодія між викладачем та студентом, що забезпечує певний обмін інформацією між ними. Автори навчального посібника «Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі» виділяють поняття педагогічного спілкування [1, с. 306], яке дещо охоплює поняття зворотного зв'язку, проте не вистачає більш характерних його ознак.

Даний посібник також вказує про зворотній зв'язок як функцію управління самостійною роботою студента [1, с. 442]. Відомо, що управління навчальним процесом є важливим завданням кожного педагога, а вміння вірно та адекватно його забезпечити свідчить про професійність останнього та впливає на успішність самого студента. Тому, створення зворотного зв'язку є усвідомленим професійним обов'язком педагога. При цьому **метою** зворотного зв'язку є отримання інформації про хід засвоєних знань та його якість, консультація й допомога студентам та стимулювання навчання. **Ціллю** зворотного зв'язку є адекватний вибір засобів, прийомів та методів навчання студента, напряму управління навчанням та справедливе оцінювання знань викладачем.

Окрім цього, інші автори вказують на зворотний зв'язок як на багатогранний механізм навчального процесу. Так, у біхевіоризмі він розглядається як підкріплення відповіді; в теорії Скінера го-